

Helga Flatland

En moderne familie

ASCHEHOUG

Helga Flatland

Bli hvis du kan. Reis hvis du må, 2010

Alle vil hjem. Ingen vil tilbake, 2011

Det finnes ingen helhet, 2013

Vingebelastning, 2015

Denne boken er produsert på et miljøgodkjent trykkeri.

© 2017 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

www.aschehoug.no

Papir: 80 g Holmen Book Cream 1,6

Printed in Latvia

Livonia Print, Riga 2017

ISBN 978-82-03-36236-1

ISBN 978-82-525-8785-2 (Bokklubben)

Alpetaggene ligner haitenner, stikker opp av det tette skydek-
ket over Sentral-Europa i et konstant glefs. De tvinger vinden
i forskjellige retninger, den river i flyet fra alle kanter, og vi er
så små her vi sitter, bakhodene foran meg rister i takt. I land-
skapet rett under oss synes over halvparten av befolkningen at
det er greit å slå barna sine, tenker jeg, og leter et øyeblikk etter
mine egne barn med blikket, men de er gjemt bak seteryggene
fire rader foran meg. Ved siden av dem lener Olaf hodet halv-
veis mot kabinveggen og halvveis mot setet. Foran ham toppen
av Ellens blonde hår, mellom setene ser jeg at mamma sover på
skulderen hennes. Pappa kommer gående nedover midtgangen
med de nye Bose-hodetelefonene rundt halsen, har han hatt
dem med seg på do? Jeg smiler til ham i et blaff av ømhet, men
han ser meg ikke. Han setter seg ved siden av Håkon, jeg ser
bare deler av ansiktet hans, de høye kinnbeina og tuppen av
nesa, som er svakt blålig i lyset fra pc-en han har foran seg.

De kunne vært hvem som helst. Vi kunne vært hvem som
helst.

Det regner i Roma. Alle er forberedt på det, vi har sjekket vær-
meldingen hver dag i tre uker, vi har snakket om det på telefo-
nen og i tekstmeldinger og på gruppa på Facebook og sagt at
det ikke spiller noen rolle, det er april og uforutsigbart vær, og
det er uansett varmere enn i Norge, det er ikke været vi drar for
– men stemningen på Gardermoen i vårlig sol og nesten tjue

varmegrader var merkbart bedre enn den er på Fiumicino luft-havn i tretten grader og regn. Det kan også skyldes et slags tidlig antiklimaks, at nervøsiteten og velviljen vi møtte hverandre med på Gardermoen, ebbet ut i løpet av flyturen, første etappe er gjennomført, alle har senket skuldrene litt.

Det føles invaderende å ha de andre her, selv på flyplassen, jeg prøver å fange blikket til Olaf, få bekreftet at han kjenner det samme; Roma og alt rundt, alt som hører med, er vårt. Å gå gjennom ankomsthallen nå er annerledes, jeg puster ikke ut på samme måte som når Olaf og jeg er her alene, ikke den samme sitrende følelsen. Men Olaf er opptatt med å få kjøpt togbilletter til alle, og jeg gremmer meg over min egen utakknemlighet, selvopptatthet. Kompenserer med å løfte Hedda opp på armen, kysse henne på nesa og spørre om hun ble redd av ristingen i flyet. Hun vrir seg i grepet mitt, sikkert sukkerhøy på kjeksen og sjokoladen Olaf ikke skulle bruke med mindre det ble krise.

Vi skal være to dager i Roma før vi drar til huset vi har fått låne av Olafs bror, i en liten landsby ved kysten. To dager er altfor lite og altfor mye, tenker jeg nå, mens jeg betrakter både min egen lille familie, den jeg har skapt sammen med Olaf, og den jeg selv kommer fra, med et nytt blick.

Pappa fyller sytti år om fire dager. I fjor slo han på glasset under sin egen bursdagsmiddag og annonserte at neste års bursdags-gave til ham selv og hele familien var at han skulle spandere en reise på alle. Hvor som helst, sa han høyt. Han snudde seg mot Hedda, som på det tidspunktet var fire år, og sa: Kanskje vi skal dra helt til Afrika!

Både selve ideen, måten han kunngjorde den på, og det nærmest eksalterte humøret hans i månedene forut for sekstiniårs-dagen var så ulikt ham at Ellen sendte meg lister over symptomer på hjernesvulst daglig i tiden etterpå. Det er sikkert bare en reaksjon på at han snart fyller sytti, sa Olaf, men Ellen og jeg protesterte: Han er ikke typen til å reagere på sin egen

alder, han har alltid gjort narr av folk med såkalte kriser rundt fødselsdager, som kompenserer med utagerende oppførsel, det er bare en unnskyldning for andre behov, har han sagt. Men pappa virket ikke syk eller i krise på andre måter, og bekymringen vår trumfet uansett ikke lysten på en sponset ferietur, så Ellen og jeg lot det ligge.

Vi har ikke vært på tur sammen på kanskje tjue år, ikke siden begrepet «familie» bare rommet Ellen, Håkon, meg og mamma og pappa. Det har hendt at vi har lagt inn planlagte overlappinger på hytta, der mamma og pappa og Håkon, og kanskje Ellen, har blitt et par dager ekstra før Olaf, jeg og barna overtar, men en slik tur, en planlagt nå-skal-vi-på-ferie-tur, har vi ikke vært på siden jeg var tidlig i tjueårene og satt i en leiebil i Provence med Ellen og Håkon ved siden av meg i baksetet.

Jeg kan ikke huske at jeg opplevde oss som så fremmede for hverandre da, slik som nå. Overgangen fra Oslo og huset på Tåsen, fra de vante rammene, mønstrene i samtaler, møter, de faste plassene rundt bordet, gjør noe med dynamikken. Nå vet ingen hvordan de skal oppføre seg, innrette seg, hvilken rolle de skal ta. Kanskje handler det også om at vi er tre voksne barn på tur med sine foreldre.

Ideen om Afrika ble raskt forkastet – av alle andre enn Hedda – og det var faktisk Olaf som foreslo at vi skulle dra til Italia, vi kunne låne huset til broren hans. Olaf sørger for aldri å skylde noen noe, og tanken på at pappa skulle betale turen for ham og barna hans, ble raskt uutholdelig. Men du kan ikke tilby ham penger, sa jeg, det blir altfor nedlatende. Kompromisse ble at pappa betalte flybilletter og hotell her i Roma, og at vi resten av turen skal bo gratis i huset til Olafs bror.

Vi er altfor store for Italia. Høye og hvite og blonde, vi får knapt plass rundt bordet i restauranten. Møblementet og innredningen er laget for små og nette italienere, ikke for pappa

og Håkon med sine 195 centimeter, ikke for så lange armer og bein, ikke for oss. Vi presser oss ned på stolene, albuer og knær, altfor mange ledd som dult i hverandre. Ellen og Håkon krangler om plassen, plutselig tenåringer igjen; jeg husker at vi i baksetet i bilen hadde markerte sømmer mellom seteputene, og at vi brukte dem som grenser – ikke lov til å ha så mye som en jakkeflik utenfor egen strek. Til og med luftrommet rundt oss var definert av sømmene. Håkon var bare tre år, men vokste opp med søstre og streker både i bil og i telt og ved middagsbord – og generelt i livet – som bestemte reglene.

Ved siden av oss sitter en italiensk familie, de er flere enn oss og sitter rundt et mindre bord, og de spiser seg gjennom rett etter rett, slik Olaf og jeg prøvde første gang vi var i Roma. Vi sa til kelneren at vi skulle ha nøyaktig det samme som familien på nabobordet. Da hadde jeg flere ganger sett på disse store italienske familiene som hver kveld benket seg for å spise i flere timer, med barn og besteforeldre, høylytte og gestikulerende som på film, og jeg savnet min egen familie – selv om jeg allerede da forsto at det ikke ville bli det samme om de faktisk var der. Her. Nå er de her, nå er vi her, rundt bordet: mamma, pappa, Ellen, kjæresten hennes Simen, Agnar og Hedda, Olaf og jeg – og Håkon.

Jeg ser på pappa, han sitter ved bordenden, og det slår meg at vi har plassert oss akkurat likt som hjemme i huset til mamma og pappa. Pappa sitter alltid ved enden, mamma til venstre for ham, jeg ved siden av henne – og Håkon overfor henne med Ellen ved siden av seg. De andre som senere har kommet til, kjærester, Olaf, Agnar og Hedda, har måttet innrette seg etter våre plasser, jeg tror ikke vi har tenkt over det. Den eneste som har gjort et stille opprør, er Simen – som de få gangene han er med i familieselskaper, kaster seg ned ved siden av Ellen på Håkons plass, legger armen rundt stolryggen hennes og klammer seg demonstrativt fast til alle andre har satt seg.

Pappa har grått og tykt hår; det mørke håret han har på

bildene fra da jeg var liten, husker jeg bare så vidt – i minnene mine har han alltid det samme grå håret som nå. Han møter blikket mitt og smiler, jeg lurar på hva han tenker, om han er fornøyd, om det er slik han forestilte seg det. Kanskje han ikke har forestilt seg noe, han pleier ikke å ha forestillinger, men har alltid kommentert mine: Du må prøve å akseptere tingene som de er, Liv, sa han da jeg var liten og gråt i fortvilelse over ferier, håndballkamper eller skolestiler som ikke ble slik jeg hadde forestilt meg, det umulige i å forklare for pappa hvor avgjørende det var at det ble nøyaktig som jeg hadde tenkt, at alle store og små hendelser og prestasjoner måtte følge et forutsigbart forløp for at det ikke skulle bli kaotisk og ugripelig. Men livet kan aldri planlegges i detalj, sa pappa, du er nødt til å akseptere at du ikke kan ha kontroll på alt hele tiden.

Nå lener han seg mot mamma, har fått dårligere hørsel på det venstre øret, det som alltid vender mot henne ved middagbordet, og hun løfter hånden for å skjerme det hun sier mot støyen fra restauranten – eller omvendt. Pappa ser ikke på henne, han smiler og nikker.

– Nå, har dere bestemt dere? spør han høyt og vifter med menyen, henvendt til oss andre, før hun har tatt hånden ned.

Det har knapt gått to minutter siden vi fikk dem, og selv har han ikke engang åpnet sin.

– Vi må vel bestille litt vin først, sier mamma.

Pappa svarer ikke på det heller. Han studerer menyen nøye. Hun lener seg frem mot det tunghørte øret hans og gjentar, høyt, og han nikker nok en gang uten et ord, ser bare ned. Mamma smiler, men ikke til ham, ikke til noen av oss. Åpner vinkartet.

Vi må jo ikke være sammen hele tiden, sa mamma da vi planla de to dagene i Roma og ingen andre enn henne hadde behov for å gå på Maxxi-museet, som Håkon sa. Behov for, gjentok

hun, det er ikke et *behov* jeg har. Dere snakker som om det er noe grunnleggende på linje med å spise, jeg har bare lyst, jeg synes det hører med, sa hun, og selv om både Håkon og Ellen også var der, følte jeg som vanlig at det hun sa, var rettet mot meg, at det var et budskap under ordene som kritiserte, i dette tilfellet at Olaf og jeg hadde feriert i Roma flere ganger uten å være innom et eneste kunstmuseum. Egentlig var det et angrep på hele måten vi ferierte på, oppdro barna våre på, levde på – det treffer samme sted hver gang, så innarbeidet at jeg ikke engang rekker å fullføre konkrete tanker, det er bare et stikk av en følelse, lagret i minnet som noe jeg må forsvare meg mot. Hele Roma er jo et museum, svarte jeg fort, det er så mye å se at jeg synes det blir litt unødvendig. Hun smilte overbærende slik hun gjør hver gang hun gjennomskuer forsvaret mitt, eller jeg sier noe hun fremdeles kaller veslevoksent. Ikke vær så veslevoksen, sier hun, og jeg glemmer hver gang at jeg er over førti år.

Ja da, vi må jo ikke være sammen hele tiden, svarte hun og så på oss for å undersøke hvordan ordene traff, og nå, da vi står fanget i mylderet av en japansk turistgruppe utenfor Colosseum, er jeg sikker på at Ellen og Håkon også har en følelse av at vi heller burde vært med mamma for å se på kunst.

Pappa har dratt på egen hånd til Vatikanet. Han spurte ikke om noen andre ville være med, bare annonserte under frokosten at det var det han hadde tenkt å gjøre i dag, og det er noe rart med hele dette opplegget, sa jeg til Olaf etter frokosten, det er noe rart med dem. Du merker det, du også, insisterte jeg, men visste ikke hva jeg selv merket – på den ene siden var de hyggeligere mot hverandre enn på lenge, spøkte på hverandres bekostning, lo hjerteligere av hverandres historier, og engasjerte seg oppriktig i diskusjonene den andre la på bordet, som om ståsted og meninger var nye – eller at de hørte dem på en ny måte. På den andre siden var det noe distansert over og mellom dem, kanskje en mangel på fortrolighet.

Olaf sa at jeg ikke måtte fokusere så mye på dem, vi er også på ferie, vet du, sa han, og dessuten tviler jeg på at noe blir bedre av at du gransker dem og tolker hver bevegelse og hvert blikk. Jeg gjør ikke det, sa jeg, og Olaf lo.

Agnar insisterer på å stille seg i køen for å komme inn på Colosseum. Vi kan ikke se hvor den begynner, og hvor den slutter, det kommer til å ta flere timer. Ellen og Håkon ler og rister på hodet, sier at de heller setter seg på kafeen vi gikk forbi på oversiden. Jeg ser på Olaf, han slår ut med hendene.

– Jeg kan gå alene, sier Agnar.

– Nei, er du gal, svarer jeg, nærmest automatisk.

Agnar ser på Olaf.

– Det er vel egentlig ikke noe i veien for det, sier Olaf.

– *Alt* er i veien for det, Olaf, sier jeg.

Agnar har nettopp fylt fjorten år, og jeg mener at han er litt umoden for alderen. Olaf mener at han er akkurat passe. Men han vurderer i alle fall fremdeles de fleste situasjoner med en barnlig forventning om at alt ordner seg, uten tanke på konsekvenser, bare drevet av lystprinsippet. Han angrer alltid etterpå, blir helt fra seg av fortvilelse når han skjønner at Olaf og jeg har vært bekymret over at han er mer enn en time forsinket hjem og ikke tar telefonen, for eksempel – men så gjentar situasjonen seg på nøyaktig samme måte bare noen dager senere. Vi har fortalt ham at det er egoistisk, at han må skjerpe seg, at vi må kunne stole på ham, men jeg vet samtidig at det ikke handler om tillit – det er ikke med vilje, som han selv sier, jeg bare glemmer meg når jeg er midt oppi noe. Han glemmer absolutt alt annet, jeg vet det og forstår det, og både Olaf og jeg er i villrede om hvordan vi skal håndtere situasjonen. Olaf kjenner seg dessuten nesten i overkant igjen i ham, og mener at det beste vi kan gjøre, er å gi ham større frihet, ikke mindre. Da vi satt ved frokostbordet hjemme i Oslo fire dager før avreise, med Angrende Agnar, som Olaf har begynt å kalle ham dagene etter slike

konfrontasjoner, når Agnar ikke vet det beste han kan gjøre for oss – han lager kaffe og frokost og tilbyr seg å passe Hedda og så videre i det snille uendelige – var jeg åpen for å prøve den tilnærmingen.

Men ikke her, ikke i Roma. Kom igjen, Olaf, sier jeg med blikket.

– Jeg har jo telefon, sier Agnar.

– Som du bare bruker når det passer deg, sier jeg. – Jeg får heller bli med deg, da.

Jeg kan ikke nekte ham å gå inn i Colosseum når han først er så interessert, han har de siste årene blitt overraskende opptatt av historie og arkitektur, og da jeg sa at vi skulle til Roma, ble han blank i blikket.

– Nei, du trenger ikke det, jeg *vil* gå alene, sier Agnar, han tripper av utålmodighet, fikler nervøst med venstre øre slik Håkon alltid også gjør i stressede situasjoner.

– Det handler ikke om at du har lyst, det handler om at du ikke kan, sier jeg, Hedda drar meg i hånden, vil sette seg ned på den skitne asfalten, jeg drar henne opp igjen, hun begynner å sutre, henger som en ape i armen min, det verker i skulderen.

– Han kan. Hør her, vi gjør det slik, sier Olaf og tar Agnar rundt begge skuldrene, holder ham rett foran seg og ser ham inn i øynene, – nå har du to timer på deg. Altså til klokka tre. Det betyr at hvis du ikke har kommet deg inn på den tiden, må du gå ut av køen. Klokka tre møtes vi på den kafeen der oppe, sier Olaf og peker opp på kafeen Håkon og Ellen er på vei til.

Agnar nikker, nesten lamslått, tør ikke engang se på meg i frykt for at jeg skal ødelegge for ham med mine innvendinger. Men Olaf og jeg har en nærmest ubrytelig avtale om å være enige med den andre foran barna, være konsekvente og samkjørte i oppdragelsen, reglene, grensene, og jeg kan ikke annet enn å nikke. Jeg er jo også stolt over ham, som er så insisterende opptatt av ting andre fjortenåringer ikke kunne brydd seg mindre om – og jeg skulle ønske mamma var her og hørte ham.

Olaf sjekker at Agnar har batteri på telefonen, gir ham penger som han skal ha i lomma og ikke ta opp før han skal betale, og sier at han *må* se på klokka hvert tiende minutt, at dette er en test, at den bør han bestå hvis han vil ha den friheten han har etterspurt. Har Agnar forstått?

– Hvert tiende minutt. Klokka tre. Penger. Kafeen. Oppfattet! sier Agnar og smiler det nydelige smilet sitt i det myke, til-litsfulle ansiktet som er en drøm for enhver barnekidnapper og pedofil, jeg blir kvalm av nervøsitet, så forsvinner han i mengden.

Olaf tar med seg Hedda til en lekepark i nærheten, jeg går opp mot kafeen, snur meg hvert tiende skritt for å sjekke om jeg kan få øye på Agnar i køen, husker ikke hvordan jeg selv var som fjortenåring, men jeg er ganske sikker på at jeg aldri ville fore-slått å gå alene i en fremmed by.

Håkon og Ellen sitter ytterst på en terrasse med utsikt over Colosseum. Simen har valgt å sove lenge, og skal heller møte oss til lunsj. Det er en utenkelig innstilling for oss i familien når vi er på ferie: å ikke komme seg opp og ut, *gjøre* noe. For meg er ferie å kunne sove lenge, varslet Simen under middagen i går. Pappa smilte anstrengt. Jeg forestiller meg at Simen også er av typen som uten problemer kan sitte inne og se på tv en fridag med fint vær, noe som er helt fysisk umulig for både Håkon, Ellen og meg. Selv som voksen får jeg dårlig samvittighet om jeg skulle gjøre noe annet enn å utnytte det fine været, som pappa har prentet inn i oss som en slags leveregel hver eneste solrike lørdag og søndag siden vi ble født.

Håkon har kjøpt en flaske rødvin, jeg ber kelneren om et glass. Ellen dekker sitt glass med hånden da Håkon vil skjenke i vin til henne.

– Jeg er midt i en penicillinkur igjen, sier hun, har det siste året vært plaget av tilbakevendende urinveisinfeksjon.

– Du må da bidra i stort monn til verdens antibiotikaresistens, så ofte som du knasker antibiotika. Kanskje du heller skulle prøve å drikke litt mer tranebærjuice, sier Håkon.

– Interessant at du også er blitt ekspert på urinveisinfeksjoner, Håkon, er det noe i denne verden du ikke vet? Noe du ikke mener noe om? sier Ellen og himler med øynene, men smiler samtidig.

Jeg blir roligere av småkjeklingen deres, men kjenner at hjertet banker hardt, og at blikket søker ned mot turistmassen der Agnar sikkert virrer rundt uten å finne frem. Jeg tar en stor slurk av vinen, lukker øynene og svelger. Misunner i et øyeblikk Ellen og Håkon som sitter der ansvarsløse og frie og ikke speider etter annet enn sola som så vidt bryter gjennom det tynne skydekket over oss.

Det er sjelden vi er sammen bare vi tre. Det er først etter at Håkon ble eldre at vi av og til møtes ute for å ta noen øl eller spise en middag, alltid på mitt eller Ellens initiativ. Ellen er to år yngre enn meg, og Håkon er åtte år yngre enn henne, han fylte tretti for noen uker siden. Det er i løpet av de siste årene at han har begynt å ta kontakt selv, at avstanden mellom oss føles mindre enn da han var ti og jeg var tjue, og vi har blitt kjent på en annen måte som voksne – selv om hierarkiet fremdeles er gitt. Jeg tror at han og Ellen har et helt annet forhold, at de er mye mer sammen og har mer kontakt, føler seg sikkert mer like, og de *er* likere: De ligner begge på mamma, har hennes blonde hår og store øyne. Ellen har også hennes kurver og kroppsform – er myk og fyldig på en grasiøs og innbydende måte, helt ulik meg, jeg har alltid vært tynn, nesten kantete.

Jeg skulle gjerne byttet, skulle gjerne hatt Ellens kropp, husker ennå hvor forferdelig det var da jeg var seksten, at hun, som var to år yngre enn meg, hadde mer former, større pupper, enn meg. At guttene i min klasse ringte hjem og ba om å få snakke med Ellen. Jeg var så rasende på henne da, ser i dagbøkene mine at jeg skrev at jeg hatet henne, og fant på hundre

forskjellige grunner for hvorfor, at hun var så masete, en klengete drittunge. Da hun attpåtil fikk seg kjæreste før meg, som pleide å sitte ved middagsbordet sammen med oss og fiklet med håret hennes, sa jeg til mamma at jeg ville flytte ut. Jeg argumenterte med alt annet enn Ellen, men i ettertid ser jeg at mamma må ha gjennomskuet meg. Jeg har skrevet i dagboka at mamma tok meg med på utflukter og aktiviteter, at vi to dro og besøkte bestemor og bestefar, spiste middag ute, gikk på kino, at hun brukte mye tid på meg uten Ellen. Jeg har bare nevnt det i en bisetning, kanskje lagt til en kommentar eller vurdering av kinoen vi så. Jeg kan ikke ha reflektert over eller innsett mammas helt åpenbare innsats, eller kanskje det bare var for flaut, selv overfor dagboka, å få medlidenhet for at jeg hadde en lillesøster som var så mye mer vellykket enn meg på alle måter.

Jeg kan fremdeles i små glimt kjenne den skammelige og overveldende misunnelsen, den kan flamme opp i meg når jeg ser blikkene hun får når vi går sammen på gata eller sitter på en kafé, når jeg ser på bilder av oss som yngre, eller aller verst når jeg ser hvordan hun av og til snakker med Olaf – nei, omvendt, når jeg ser hvordan han snakker med henne. Jeg har aldri spurt ham om det, selv om de mest banale spørsmålene tvinger seg frem med barnlig kraft: Synes du hun er penere enn meg, ville du valgt henne om du kunne? Selv ikke i de verste kranglene med ham der jeg nesten ikke vet hva jeg gjør eller sier. Jeg har hatt lyst til å skrike det ut, spesielt i begynnelsen, men har stoppet i tide, har heller gått løs på en venninne eller kollega av ham: Tror du ikke jeg ser hvordan du ser på henne, har jeg ropt, hvordan du snur deg mot henne og åpner opp, men tror du virkelig du har sjans, tror du virkelig *hun* er interessert i *deg*, og det er så smålig, og det er så skammelig, men det er bedre enn alternativet.

Ellen og jeg ble nære venner i begynnelsen av tjuårene. Da jeg traff Olaf, og Ellen fikk en ny rolle for meg. Plutselig var hun en jeg kunne betro meg til, et menneske, en søster, noe

nært, ikke bare manifestasjonen av alt jeg ville være og ikke var. Jeg studerte journalistikk, bodde i en leilighet med en venninne på Majorstua, mens Ellen fremdeles bodde hjemme. Jeg tror ikke vi møtte hverandre ved andre anledninger enn de familiære året etter at jeg flyttet ut, jeg husker bare hvor deilig det var å bo for meg selv uten Ellen å speile meg i om morgenen, å treffe venner som ikke visste hvem hun var. Så traff jeg Olaf, og de ambivalente følelsene overfor Ellen fremsto plutselig overdrevne og barnslige, hun og jeg ble gradvis nære, og etter at jeg fikk Agnar og Hedda, har de gamle følelsene bare vært blaff som minner meg om hvordan det en gang var.

Etter to og et halvt glass vin og nok sol til at jeg kjenner det prikke solbrent ytterst på nesa, er jeg roligere. Glad for at Olaf tok kontrollen, glad for at Agnar både får sett Colosseum, og at han har foreldre som gir ham frihet under ansvar. Glad for å sitte sammen med de to søsknene mine på en turistifisert kafé i Roma mens moren vår ser italiensk samtidskunst og faren vår vandrer rundt i Vatikanet.

Jeg tør ikke å si noe mer om bekymringen for Agnar, ikke etter at Ellen og Håkon så uforstående på meg da jeg fortalte hvor stresset jeg var allerede før jeg hadde rukket å sette meg. Vi har hatt lange diskusjoner om dette tidligere, jeg vet at Håkon synes jeg er overbeskyttende, har for mange regler for barna og dermed for mange bekymringer. Ellen er fascinert over måten vi holder barn på, som hun har sagt ironisk flere ganger tidligere, det siste året har hun ikke engang giddet å kommentere det – bare trukket seg unna når vi har begynt å snakke om barneoppdragelse. Og selv om jeg forstår hva hun mener, at vi er en del av en trend, forstår jeg ikke hvordan jeg skal gjøre det annerledes. Hvis jeg gjør opprør mot den intense oppfølgingen det er lagt opp til på alle måter, overalt, vil det jo bare gå utover Agnar og Hedda, de vil falle utenfor.

– Klokka er nå fjorten tretti, sier Ellen, bryter inn i Håkons

refleksjoner rundt våre forestillinger om de store italienske familiene, mens italienerne nå i gjennomsnitt bare føder litt i overkant av ett barn hver.

– Utover det faktum at det vitner om nedgangstider og dårlig familiepolitikk, er det jo ikke katastrofalt i seg selv. Det bør ikke være et mål at folk skal føde flere barn. Tvert imot, sier han. – Verden er jo overbefolket.

Ellen overdøyer de siste ordene i setningen hans, snakker høyt og parodierer mamma, som alltid, uansett om noen har spurt henne eller ikke, ser på klokka og fastslår tiden.

Vi har ertet henne for det lenge, det har blitt en intern spøk mellom Håkon, Ellen og meg, til og med mellom Olaf og Agnar og meg. Samtidig er det noe trygt i det, nøytralt og opplysende. Selv om vi alltid sier det med mammas tonefall, som en vits, har både Håkon, Ellen og jeg begynt å fortelle hverandre og andre hva klokka er, enten som noe å si når det blir stille, som et oppbrudd ved forskjellige sosiale anledninger eller bare som en opplysning.

Jeg ler, Ellen parodierer bedre enn noen andre jeg kjenner, det er noe med måten hun observerer og får frem de minste bevegelsene på, mimikken, et lite kast med hodet eller et blikk, plutselig forvandles hun til mamma, bestemor, en venninne eller en eller annen kjent politiker eller skuespiller.

– Takk, sier jeg.

– Herregud, slapp av, han er faktisk fjorten år, sier Håkon.

Vi er umiddelbart innforstått med at Ellens fjorten tretti var et forsøk på å berolige meg, felles assosiasjoner, felles referanser. Jeg lurer på hvor mye av det som er gener, om vi er programmert på den samme måten, at det er derfor vi alltid har denne intuitive forståelsen av og for hverandre, eller om det bare er en tillært måte å tenke, snakke, assosiere og konkludere på. Uansett har Ellen, Håkon og jeg disse forbindelsene, uuttalte og konstante, uavhengig av tid og rom.